

Archief van het Amsterdams Studenten Dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S.

C. Boschma en P.C. Jansen

Algemene kenmerken

Toegangsnummer: 1542

Periode: 1907 - 2002

Archiefvormer

Dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S.

Inleiding

Van het archief van het dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S. zijn slechts fragmenten bewaard gebleven. Van de Fata-boeken, waarin de dispuutsleden in volgorde van inauguratie vermeld staan, is helaas alleen deel 1 (van de 2) bewaard gebleven. De aanwezigheid van andere stukken lijkt goeddeels afhankelijk geweest te zijn van een al of niet goed archiverende ab-actis. Notulenboeken worden in het archief node gemist. Een notulenboek over de jaren 1930-1937 werd in 1996 te koop aangeboden door het Historisch antiquariaat A.G. van der Steur te Haarlem. De huidige verblijfplaats is aan de archiefbeschrijvers niet bekend. Het merendeel van de stukken die thans geordend zijn bevond zich ten huize van dispuutgenoot H.D. van Stipriaan Luiscius (1929-1999), geïnaugureerd in 1952 (voorjaar), en is na zijn dood aan het dispuut overgedragen.

BEKNOPTE GESCHIEDENIS VAN P.A.L.L.A.S.

Het dispuut is voortgekomen uit de Vroolijke Grocclub, die op 14 november 1902 opgericht werd door E.W. van Straaten, J.P.W.A. Smit, S.I.M. Wijthoff en W.F.M. Schutte. (i) Zij waren allemaal al langer lid van het Amsterdams Studenten Corps. De club hield zijn bijeenkomsten op de Sociëteit N.I.A., of in bekende cafés. De leden droegen clubnamen als bromvlieg, wandelende uitstalkast of zatte afschaffer. De laatste inauguratie vond plaats in 1906. In het voorjaar van 1907 werden onderhandelingen aangeknoopt met de I.S.S.A. om tot erkenning als Corpsdispuut te komen. Op 6 juni van dat jaar is de door Van Straaten opgestelde Wet gereed en dadelijk daarop wordt het dispuut opgericht. Op 7 juni volgt de erkenning door de I.S.S.A.

De betekenis van de gekozen naam P.A.L.L.A.S. is: Pallade Adjutrice Lucis Luctatores Ardentes Sumus, of in de volkstaal: Pallas' Aangeboden Licht Leidt Alle Strijders. De leden van het dispuut spreken elkaar aan met avouso. De rituelen van het dispuut zijn beïnvloed door gotische en Romeinse of oosterse elementen die een sfeer van geheimzinnigheid scheppen. De zinsnede 'Inter hails nostrum scapjam matjam jam drinkam' komt voor in het drinklied. Het inauguratieritueel, de Pavradja Palladja, met onder andere de Diaboladja, het lectisternium en de Upadhyâya, wordt vooraf gegaan door een sommatie van de foetus door een exploit uitbrengende Pallas-bode.

Het dispuutslid 'Aan 't zwartgelokte hoofd' is gedicht door Tjebbo Franken, en op muziek gezet door J. Smit. (ii) De bestuursinsignes en de dispuutbul werden ontworpen door de typografisch ontwerper S.H. de Roos. Het vaandel werd ter gelegenheid van het eerste lustrum

aangeboden door het A.V.S.V. dispuut NIKH.

In de begintijd van het dispuut werden er werkavonden gehouden op sociaal, religieus en filosofisch gebied. In de jaren '20 is er sprake van een intens dispuutleven, weliswaar met sterk individualistische tendenties.

In het najaar van 1918 richtten C. Bellaar Spruyt, A. Looijen en P.R. Hugenholtz (iii) de Glans Palladis op. De redactie en administratie berustten bij eerstgenoemde. Het was een maandblad in één exemplaar op dictaatcahierpapier geschreven door de redacteuren. Het was geheim voor niet-Palladijnen, en kon alleen gelezen worden door avousoi die bij de administrateur ingeschreven waren. Een jaar later, in oktober 1919, verscheen De Rode Glans, opgericht door Gompertz, (iv) die in vijf exemplaren verspreid werd, circulerend in vijf kringen. Het blad mocht niet meegenomen worden naar N.I.A. Ter gelegenheid van het 4^e Lustrum verschenen de Pallas-Grocjes, onder redactie van Broekman en Goudsmit. Van 1928 af kwam op gezette tijden het Pallas Nieuws uit dat geen literaire pretenties had en onder alle dispuutleden verspreid werd.

In 1929 wordt het Pallashuis betrokken, Zwanenburgwal 42 (nu nummers 72 t/m 82), in de wandeling genaamd 't Huis, of De Wal. Het dispuut ontwikkelde zich in die tijd in intellectuele richting. In de oorlogsjaren deed een groep Palladijnen verzetswerk vanuit het huis aan de Zwanenburgwal. Dik de Geus was een van de belangrijke verzetsmensen. Hij had in het vreemdelingenlegioen gezeten. Hij werd aan het einde van de oorlog gefusilleerd. Door verraad kwam de SD in het bezit van de sleutel van het Pallashuis. Ary Prins, de laatste praeses Palladis in de oorlog, en Harry Lim, vervaardiger van rubber stempels, werden gearresteerd. Harry Lim werd in december 1944 gefusilleerd, Ary Prins en anderen in februari 1945. Na de oorlog werden ze bijgezet op de erebegraafplaats in Bloemendaal.

Het Pallashuis ging verloren omdat Pallas niet kon bewijzen er rechten op te kunnen laten gelden. Het vaandel, ook verloren gegaan, werd na de oorlog gekopieerd.

In de naoorlogse jaren onderscheidde o.a. Kees Rûbsaam zich als mede-oprichter en eerste praeses van de ASVA. De Palladijnen ontmoetten elkaar weer op N.I.A.. Enige tijd fungeerde een huis in de Passeerdersstraat, waar een aantal avousoi woonde, als officieus dispuutshuis. In de jaren zestig kreeg Pallas weer een dispuutshuis aan het Kattégat.

Het dispuut leidde al in 1959 een wankel bestaan, reden waarom van een aantal oudere avousoi een stimulans tot verbetering uitging. Maar in 1970 werden de laatste Palladijnen geïnaugureerd. Daarna werd het dispuut beschouwd als opgeheven te zijn.

Een drukbezochte reünie werd gehouden in 1985 in de kerk De Duif aan de Prinsengracht in Amsterdam, met na affloop een diner in het clubgebouw van de Roeivereniging De Hoop.

In de zomer van 2002 vond een reünie op kleinere schaal plaats, mede ter gelegenheid van het 19de lustrum. Er gingen toen stemmen op om de heroprichting van het dispuut te bevorderen. In elk geval werd de duidelijke wens uitgesproken om in 2007 gezamenlijk het honderdjarige bestaan van het dispuut te vieren.

December 2002 C. Boschma (1951), P.C. Jansen (1958).

(i) E.W. van Straaten (1885-1938), oprichter van De Vroolijke Grocclub in 1902. Hij was van 1903 (na zijn doctoraal, hij promoveerde in 1906) tot 1915 advocaat in Amsterdam, vertrok daarna naar Jena.

J.P.W.A. Smit (geb. 1883), ook jurist, deed zijn doctoraal examen op 6 juli 1907, een maand na de oprichting van P.A.L.L.A.S. Het Fataboek vermeldt: 'Heeft zich na zijn doctoraal nooit meer laten zien'.

W.F.M. Schutte (1882-1930), ook jurist, deed zijn doctoraal examen in 1905 en promoveerde in hetzelfde jaar.

(ii) Tjebbo G. Franken (geb. 1883) studeerde medicijnen. Hij bleef lid van het A.S.C. tot 1910. Jan Smit (1885-1957), geïnaugureerd op 6 juni 1907 en eerste praeses van P.A.L.L.A.S., was chemicus en later hoogleraar in Wageningen. In februari 1941 werd hem een verbod om te doceren opgelegd, omdat hij ontslagen Joodse hoogleraren op een college herdacht had.

(iii) C. Bellaar Spruyt (1896-1969) geïnaugureerd in 1914, medicus. Hij trad als repetitor op voor hele generaties van P.A.L.L.A.S.-medici.

A. Looijen (1893-1956), geïnaugureerd in 1912, medicus.

Ph. R. Hugenholtz (geb. 1889), geïnaugureerd in 1913, jurist.

(iv) J.L. Gompertz (1896- in 1942 gedeporteerd naar Polen en niet teruggekeerd), geïnaugureerd in 1913, medicus.

Inventaris

1 Organisatie van het dispuut

- 1 Wet en dispuutslid 1907 - 1967
- 2 Bul *s.d.*
- 3 Fataboek (ledenboek) 1907 - 1923
- 4 Ledenlijst, derde versie, door M.L. Broekhuizen; historische ledenlijst, samengesteld door H. Daan 1954 - 2002
- 5 Fata van Avousoi *s.d.*
- 5A Notulenboek van de Algemene Vergaderingen, met aan de binnenkant van de kaft opgeplakt 'Wet van het dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S.' 11/1930 - 12/1937 1 deel

2 Stukken betreffende inauguraties

- 6 Sommaties 1954 - 1968
- 7 Beloftes 1950 - 1959
- 8 Kunstgewrochten *s.d.*
- 9 Jeugdfoto's *s.d.*
- 10 Testamenten 1957 - 1962
- 11 Karakterbeschrijvingen *s.d.*
- 12 Stambomen *s.d.*
- 13 Levensbeschrijvingen 1954 - 1960
- 14 Verslagen van bezoeken van eerstejaars aan oudere dispuutleden 1957 - 1968
- 15 Aankondigingen van inauguraties, toespraken van de praeses, menu's 1946 - 1969

3 Correspondentie

- 16 Van en aan het bestuur 1953 - 1969
- 17 Van A.S.C., I.S.S.A., Almanakcommissie, bestuur N.I.A., A.S.V.A. 1959 - 1970
- 18 Van andere disputen 1956 - 1970

4 Periodieken

- 19 Inhoudsopgave P.A.L.L.A.S. periodiekenarchief, bijgewerkt tot 1936
- 20 Glans Palladis 1918 - 1919
- 21 De Roode Glans 1919
- 22 P.A.L.L.A.S. Grocjes 1927 - 1937
- 23 Lustrumuitgave 1927, met correspondentie, 1932 1927 - 1932
- 24 P.A.L.L.A.S. Nieuws (Lustrumuitgave en jaarlijks verschijnend) 1928 - 1967
- 25 Sinterklaasgedichten 1934 - 1935

5 Financiën

- 26 Contributieboek 1919 - 1967
- 27 Contributieboek 1967 - 1971
- 28 Quaestoraat P.A.L.L.A.S. 1966 - 1970; aanmeldingen Reünie 1985; Rekening Postbank 1985-1998 1966 - 1998

6 Varia

- 29 Dispuutsboek in handschrift van Arnold Looijen, geïnaugureerd 30 november 1912 1912 - 1914
- 30 Briefpapier Amsterdams Studenten Dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S. Abactiaat *s.d.*
- 31 Crises, 1959 - 1960; heroprichting (?) 1985 1959 - 1985

32 Lustrum 1957 - 1967

Inv. nr. 32 bevindt zich bij de Bijzondere Collecties van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam

33 Reünie 1985

34 Pallasgeschiedenis; kopiën van foto's (inauguraties, dies) 1951 - 1954

35 Bezoek van vijf Palladijnen aan Denemarken en Zweden, door Herbert Leupen 1958

7 **Stukken afkomstig van voormalig dispuutslid Willem (Willy) Bloemendal**

Het betreft een aanvulling op het archief door P.C. Jansen uit 2010

39 Menu's van de corpsmaaltijd ter gelegenheid van de 85ste dies natalis van het Amsterdamsch Studenten Corps en van de inauguratie van de jonge leden 1936 - 1938
2 stukken

40 PALLAS Nieuws, uitgegeven door het bestuur van PALLAS 12/1940 1 stuk

41 De Vrije Katheder. Bulletin ter verdediging van de Universiteiten no. ? en no. 9
1941 2 stukken

42 Bescheiniging voor Willem Bloemendal, vervalst door Harry Lim 1944 1 stuk
Harry Lim was mede-dispuutslid en -verzetslid van Willy Bloemendal. Zie voor Harry Lim inventarisnummers 43 en 46

43 Foto (gedrukt) van Harry Lim 1944 ca. 1 stuk
Harry Lim was mede-dispuutslid en -verzetslid van Willy Bloemendal. Zie voor Harry Lim inventarisnummers 42 en 46

44 Drie brieven van Tanja [Barretto] aan Willy Bloemendal waarin zij verslag doet van de Duitse overval op het dispuutshuis aan de Zwanenburgwal 42 en het lot van de gevangengenomen dispuutsliden, met latere transcripties 1945 - 1996 ca. 1 omslag

45 Brief van Maja van de Wiel-Struik aan Willy Bloemendal waarin zij hem vraagt, of hij zich nog iets herinnert van de verzetsactiviteiten van een gemeenschappelijke jeugdvriend, met lijstje van biografische gegevens 1991 2 stukken

46 Interview met Willy Bloemendal in de OpNieuw over de verzetsactiviteiten van leden van het dispuut Pallas, met conceptversie en correspondentie betreffende het artikel 1996 - 1998 1 omslag

47 Brief van Willy aan een zekere Marga betreffende het adres van Tanja Barretto 1998 1 stuk

48 Lijst van archiefbescheiden afkomstig van Willy Bloemendal, in 2010 overgedragen aan het Stadsarchief Amsterdam 2010 1 stuk

8 **Objecten**

De inv.nrs. 36-38 bevinden zich bij de Bijzondere Collecties van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam

36 (vervallen) Vaandel. Tekst: Dispuutgezelschap P.A.L.L.A.S. opgericht 6 juni 1907

geen scans op aanvraag

37 (vervallen) Bestuurslint. Paars en zwart keperband, zwart gevoerd, met zilveren draagteken s.d.

geen scans op aanvraag

38 (vervallen) Examenlint. Paars en zwart moiré zijde 1956

geen scans op aanvraag